

Het strijkje

Het strijkje speelt 's avonds in de warande,

- Piano, twee violen, fluit en cel -

In de warande van het dorps-hotel

Moderne dansen, oude sarabanden.

En in den tuin, waar ... in de boomen branden

Wat roode lampions, - het donkert al -

Een op-gedrongen menigte naar 't spel

Zwijgende luistert onder de guirlanden.

Twee menschen in riet-stoelen naast elkander:

‘Lieve, wat zijn vanavond je oogen mooi -

Ik voel dat 'k in dien zachten glans verander. -’

De maan gluurt door de takken. Oh la la!

Een papegaai gilt in zijn koopren kooi

De melodieën van het strijkje na.

Dit gedicht van Martinus Nijhoff, dames en heren, vindt u hier voor in de passage in hardsteen uitgevoerd.

Het is een poëtische ode aan een bijzondere plek waar ooit de uitspanning de ‘Vergulde Postkoets’ en later –toen de kunstenaars en de Amsterdammers kwamen- Hotel Hamdorff was gevestigd.

Naar verluide hebben velen hier elkander ooit een eerste voorzichtige kus gegeven. Misschien, ik weet het natuurlijk niet, ook jij wel Bianca? Gedanst heb je hier in ieder geval wel.

Want dames en heren. Dit is een plek met een ziel. Een plek met een historie die gaat tot de dag van vandaag. Ja zelfs tot 7 oktober. Dus is het nog een maand feest in een uitzonderlijke traditie. En dan...

Hier staat een burgemeester met gemengde gevoelens. In het volle besef dat hier honderd jaar geleden roemruchte, dikwijls door schilders opgetuigde feesten, plaatsvonden, georganiseerd door Jan Hamdorff een kleine dorpsherbergier die hier een imperium wist op te bouwen, een luxueus hotel met feest- en expositiehallen en een gelagkamer waarin geen stamtafel maar een schilderstafel stond.

Een plek waar uitzinnige feesten en diners, al of niet met gekostumeerde danspartijen die het hele dorp in rep en roer brachten, met exotische thema's als Madame de Pompadour, Louis Quinze of een Pompeïaans bal, die Laren bijnamen bezorgden als de Zeedijk of het Sodom en Gomorra van het Gooi of en dat past beter in de sfeer van deze middag: het Montparnasse van Nederland

Het moet hier een wonderlijke boel zijn geweest met schilders als Mauve, Wally Moes, Jan Veth, Max Lieberman en later Bart van der Leek en Piet Mondriaan.

Hier werd wereldgeschiedenis geschreven, niet met de schapen van Mauve, (ook al tooien die de plaatsnaambordjes van mijn dorp) wél met de cruciale ontwikkeling die Mondriaan hier doormaakte in de periode 1914 tot 1919 die hier zijn eerste geheel abstracte, rechtlijnige schilderijen ging maken. De composities met de losse kleurvlakjes uit 1917 (zoals Compositie in kleur B) en een jaar later de Compositie dambord, in uiteenlopende versies.

Lien Heyting –aan wie ik veel elementen uit deze toespraak ontleen- heeft er later een prachtig boek over geschreven : ‘De wereld in een dorp, schilders, schrijvers en wereldverbeteraars in Laren en Blaricum, 1880-1920’.

De dichter Adriaan Roland Holst schreef in 1957 een opstel met de titel Bezielde Dorpen, waarin hij een kwart eeuw na die enorme creatieve en poëtische explosie, terugblikte op de geheimzinnige natuurkrachten die begin vorige eeuw werkzaam waren in dorpen als Worpswede in Duitsland, het Zwitserse Ancona en hier in Nederland Bergen (NH) en Laren. Eerst waren het de schilders die op de dorpen afkwamen, schrijft hij, daarna de dichters en vervolgens werden ze magneten ‘voor die weinigen onder de mensen die het voor alles van de ziel

moeten hebben'. Idealisten dus, zij die weggevlucht waren voor de harde werkelijkheid van de stad.

En hij constateert (ik citeer Heytink): 'Daarentegen begonnen ze op vele kunstlievende welgestelden uit de stad die dorpen een late fosforescerende bekoring uit te oefenen'. Zij lieten er riante villa's bouwen met garages voor hun automobielen. Daar moesten de dorpen het voortaan mee doen.

Maar de plek bleef. Dat wil zeggen: ze werd een speelbal van ontwikkelaars zodat het hotel, ooit geopend in 1901 –ondanks hevig verzet van de Larense bevolking- in 1979 werd gesloopt.

Zo ontstond het Gat van Hamdorff dat pas in 1998 was opgevuld, toen het nieuwe Hamdorff werd geopend. Architect Egbert Jan Hoogenberk liet zich bij het ontwerp inspireren door het oude hotel.

En de gemeente bedong dat in dat nieuwe complex een kunstzaal moest komen die in de beste tradities van dit dorp moest worden geëxploiteerd. Welnu Bianca. Jij was degene die de uitdaging aanging en op de meest gewetensvolle en integere wijze hebt ingevuld. Je ging een grote verantwoordelijkheid aan en je hebt die waargemaakt.

En dat brengt mij bij de betekenis die jij volgens mij voor het culturele leven in dit dorp hebt gehad en nog verder zal krijgen wanneer je straks nieuwe wegen gaat verkennen.

Bianca, je naam is begrip in de kunstwereld, je bent zo gezegd een 'groot merk'. Jij speelt een prominente rol in het Gallery-leven met 'mooi stal' met kwalitatief hoogstaand werk. En met toonaangevende contemporaine kunst die je bovendien op alle belangwekkende beurzen tentoonstelt.

Met eigen handen bouwde je deze tentoonstellingsruimte, die jezelf had bedacht en vorm gegeven. En je bracht nieuwe beeldende kunst.

Vanuit de traditie van deze plek heb je nooit enige concessie gedaan aan de kwaliteit van het werk dat je bracht. Je slaagde er altijd in om jonge kunstenaars een podium geven en zo talent en vernieuwing gestalte te geven. Je bond hen met passie en vakvrouwschap.

Dat is één dimensie, want je hebt nog 'een stal' en die is minstens zo complex, het zijn je klanten.

Een galeriehoudster is namelijk makelaar. Die moet gevoel en empathie voor haar clientèle hebben. Die moet met begrijpen wat haar drijfveren zijn, wat hen bezielt. Die moet goed kunnen observeren en meedenken. En zo nu en dan dat zetje geven in de goede richting. Met charme en compassie, vanuit je kennis van het metier én de kunstkoopregeling (voor de iets minder gefortuneerden onder ons).

Zo heb je hier als beschermvrouwe –of moet ik zeggen beschermheilige- de kunstbeleving in dit dorp op niveau gehouden. En daar ben ik je diep dankbaar voor.

Nu kies je er voor nieuwe paden te gaan betreden. Door de tijdsomstandigheden gedirigeerd schaar je je straks aan de stamtafel van het Bonte Paard. De laatste broedplaats in het dorp. Naast kunstbroeders als Paul de Lussanet en Pépé Grégoire en Bob ten Hope.

Dan zal ook jouw galery nostalgie zijn, de handreiking naar het verleden.

Maar eerst gaan we genieten van Balans, een overzicht van prachtig werk waarin jouw grondtoon is: ‘Alles wat hier staat zou ik zelf wel graag willen hebben’.

Het vormt dus een spiegel van jezelf en misschien zelfs wel van je ziel. Je passie zit er in en wij mogen er van meegenieten en ook –het wordt tijd dat we weer eens vertrouwen in de toekomst krijgen dames en heren!- gaan kopen.

Dank voor de beschaving, de stijl, de reflectie en verwondering die je het dorp hebt gebracht.

Ik wil je graag namens de gemeenschap voor dat alles bedanken en omhelzen.

Laren, 8 september 2013